

Kommunledningskontoret
Åsa Anthony

Kommunstyrelsen

Svar på motion från Siv Sahlström (C) med flera om att det ska ställas krav på kunskap i svenska språket för anställda inom äldreomsorgen och funktionshinderomsorgen

Ärendet

Siv Sahlström (C) med flera har den 8 maj 2023 (§ 86) väckt en motion om att Danderyds kommun ska ställa krav på kunskap i det svenska språket för anställda inom äldreomsorgen och funktionshinderomsorgen och att kommunen ska anordna utbildning i svenska för dem som inte klarar ställda krav.

Förslaget har remitterats till socialnämnden. Socialnämnden fattade vid sammanträde den 14 juni 2023 beslut om utökade krav på kunskaper i svenska språket i enlighet med Socialstyrelsens allmänna råd samt utgå från Europeiska rådets språkkunskaper i samband med revidering av förfrågningsunderlag för vård- och omsorgsboenden samt hemtjänst inom ramen för kommunens valfrihetssystem. Av kravet framgår att det är arbetsgivarens ansvar att uppfylla kravet på svensk kunskaper genom utbildning, fortbildning och handledning.

Kommunstyrelsen anser i enlighet med socialförvaltningen att det inte ryms inom socialnämndens reglemente att anordna utbildningar i svenska. Dock ankommer det på socialnämndens egen regi att säkerställa att medarbetarna lever upp till ställda krav.

Kommunledningskontorets förslag till kommunfullmäktige

I ärenden om beredning av motioner lämnas förslag till beslut av kommunstyrelsens ordförande.

Bakgrund

Socialstyrelsen har uttalat att det språkkunskaper och förmåga att kommunicera både muntligt och skriftligt är grundläggande för en trygg och säker äldreomsorg. Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2023 utökade krav på kunskaper i svenska språket i enlighet med Socialstyrelsens allmänna råd samt utgå från Europeiska rådets språkkunskaper i samband med revidering av förfrågningsunderlag för vård- och omsorgsboenden samt hemtjänst inom ramen för kommunens valfrihetssystem.

Kommunledningskontoret
Åsa Anthony

Kommunledningskontorets utredning

All personal inom vård- och omsorgsboende/hemtjänst ska behärska svenska så att de förstår, kan ge och ta till sig instruktioner och göra sig förstådda i kommunikation i kontakten med kunder, anhöriga, arbetsgivare, samarbetspartners, hälso- och sjukvården och kommunen.

Goda kunskaper i svenska språket är en förutsättning för att arbetet inom äldreomsorgen ska kunna utföras på ett säkert sätt. Av Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2011:12) om grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre framgår att personalen bör ha förmåga att förstå, tala, läsa och skriva svenska.

Det innebär i kontakten med kunder att exempelvis kunna ge instruktioner vid den personliga omvårdnaden, kring användandet av hjälpmedel och på ett pedagogiskt sätt stötta den enskilde i vardagen. Personalen ska kunna förtydliga och ställa följdfrågor samt kunna småprata med den enskilde. Personalen ska kunna föra telefonsamtal, läsa instruktioner, svara på mejl och genomföra och följa genomförandeplaner och dokumentera. Personalen ska kunna använda rätt terminologi inom olika områden så som exempelvis måltider, anatomi, olika symtom, hjälpmedel och läkemedel.

För legitimationsyrken såsom sjuksköterskor, arbetsterapeuter och fysioterapeuter finns krav på nödvändiga kunskaper i svenska, danska eller norska, 5 kap. 15 § patientsäkerhetsförordningen (2010:1369). Från och med den 1 juli 2023 gäller motsvarande krav även för bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska.

Läs- och skrivkunighet på det svenska språket ska vara i enlighet med Socialstyrelsens allmänna råd samt utgå från Europeiska rådets språkkunskaper, läs mer på Gemensam europeisk referensram för språk, Gers – Skolverket.

Personal ska:

- Behärska svenska språket i tal och skrift motsvarande Europeiska rådets språkkunskaper för nivå B2,
- ha godkänd kurs i det gymnasiegemensamma ämnet svenska eller svenska som andraspråk i vård- och omsorgsprogrammet,
- eller ha motsvarande utbildning.

Det är arbetsgivarens ansvar att uppfylla kravet på svensk kunskaper genom utbildning, fortbildning och handledning. Stöd för den som leder och fördelar arbetet finns på Socialstyrelsen ”Språkförmåga i äldreomsorgen – Underlag för bedömning och utveckling”

Kommunledningskontoret
Åsa Anthony

Socialnämnden har under flera år med stöd av statsbidrag stöttat utförare av vård- och omsorg att köpa in bland annat ”språk appar” som varit riktat till att stärka det svenska språket inom vård- och omsorg.

För den verksamhet inom vård och omsorg som bedrivs av socialnämnden i egen regi gäller följande:

Vid nyanställning av vård- och omsorgspersonal används ett språktest som utvärderas enligt en standardiserad mall. Syftet är att säkerställa att individen har en kunskapsnivå gällande svenska språket som är godkänd. Språktestet har använts under drygt ett år och har utvärderats i den egna regis ledningsgrupp med gott resultat. Verksamheten inväntar svar på regeringens utredning gällande ett nationellt språktest.

För redan anställd omvårdnadspersonal erbjuds språkförstärkande insatser via en språkapplikation, Lingio, där individen får utbildning i svenska språket och som kräver godkända test för att individen ska kunna gå vidare i programmet. Det finns även tillgång till två digitala språkförstärkande utbildningar som omvårdnadspersonalen genomför och som kan genomföras obegränsat antal gånger, allt efter behov. Det råder nolltolerans att prata sitt hemspråk på arbetsplatsen, i arbetet med boende och kollegor.

Kommunledningskontorets bedömning

Det är kommunledningskontorets bedömning att socialnämnden redan har ett arbetssätt som motsvarar förslaget i motionen.

Vidare bedömer kommunstyrelsen i enlighet med socialnämnden att det inte rymms inom socialnämndens reglemente att anordna utbildningar i svenska. Kommunstyrelsen ställer sig bakom socialnämnden ställningstagande att kravställa så att utbildning, fortbildning och handledning omfattas av utförarnas ansvar och att detta fortsättningsvis ska kravställas i kommande upphandlingar inom funktionshinderomsorgen för att succesivt ställa kraven inom all upphandlad vård- och omsorg inom nämndens ansvarsområde.

Konsekvenser för barn och unga

Detta beslut bedöms inte medföra några negativa konsekvenser för barn och unga.

Ekonomiska konsekvenser

Detta beslut bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för kommunstyrelsen.

Johan Lindberg
Kommundirektör

Åsa Anthony
HR-chef

Kommunledningskontoret
Åsa Anthony

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Svar på motion från Siv Sahlström (C) med flera om att det ska ställas krav på kunskap i svenska språket för anställda inom äldreomsorgen och funktionshinderomsorgen
2. Ordförandes förslag
3. Socialnämndens yttrande, 2023-09-25
4. Socialnämndens beslut, 2023-09-25 § 125
5. Socialnämndens tjänsteutlåtande, 2023-09-04
6. Motionen

Expedieras
Kommunstyrelsen
Socialnämnden